

ZBORNİK MUZEJA ĐAKOVŠTINE, BR. 4.

Borislav Bijelić
Muzej Đakovštine
Đakovo

U okviru svojih redovitih aktivnosti Muzej Đakovštine pokrenuo je daleke 1959. godine biblioteku Muzeja s ciljem izdavanja publikacija koje bi svojim sadržajem trebale pripomoći boljem sagledavanju tema iz lokalne povijesti. Motivirani upravo takvim nakanama, djelatnici Muzeja do danas su u svojoj biblioteci izdali dvije knjige ("Đakovo i njegova okolica", autorice Hedvige Dekker, i "Povijest đakovačkih tiskara" Krešimira Pavića) i tri broja Zbornika Muzeja. Prvi je izdan 1978., drugi 1982., a treći tri godine kasnije, 1985. godine. Prvotna nakana priređivača Zbornika bila je uspostaviti njegovo trajno i kontinuirano izlaženje, ali, na žalost, u tome nisu uspjeli.

Nakon dvanaest godina stanke iz tiska je u ožujku 1997. godine izašao četvrti broj Zbornika. Njegova prvotno zacrtana orijentacija ostala je ista, ali se dizajnom, strukturom, brojem suradnika, od kojih većina ima znanstvena zvanja, i suvremenom informatičkom obradom ovaj broj Zbornika kvalitativno razlikuje od sada izdanih.

U odnosu na prethodne brojeve, ovaj broj ostavlja i znatno bolji vizualni dojam, što, dakako, nije presudan moment pri njegovu valoriziranju, ali ni činjenica koju bismo trebali zanemariti.

Novi broj Zbornika podijeljen je u dva dijela. Prvi dio sadržava jedanaest stručnih radova, a drugi ocjene i prikaze publikacija tiskanih u nekoliko posljednjih godina koje su, svaka na svoj način, pridonijela boljem sagledavanju pojedinih segmenata društvenog života Đakova i Đakovštine. U tom dijelu Zbornika predstavljene su knjige Toneta Papića i Božice Valenčić: "Župna crkva Svih svetih u Đakovu", Zvonka Benašića: "Spomenica žTene" Kulturno-umjetničkog društva PIK-a Đakovo", Mate Šimundića: "Đakovštinska toponimija"; Tome Šalića: "Vrbica", Vladimira Geigera i Ivana Jurkovića: "Pisma iz Krndije", Mire Šole i Mirka Ćurića: "Koškarkaški klub Đakovo 1974.-1994", Josipa Vinkeševića: "Narodni plesovi Đakovštine", Zdravke Dean: "Fotomonografija Đakova", "Đakovština u Domovinskom ratu", "Fotomonografija starog Đakova", te časopis "Diacovensia" iz 1993. i 1995. godine. U drugom, svakako relevantnijem dijelu Zbornika, objavljeni su sljedeći radovi:

Stjepan Sršan objavio je dva rada. Prvi je kratki prikaz povijesti Osijeka, nastao kao prilog boljem poznavanju županijskog središta u povodu 800. obljetnice njegova prvog spomena, a drugi popis katoličkih župa u Đakovštini početkom 18. stoljeća. Članak je nastao na osnovi "Opisa stanja katoličkih župa 1733.-34. godine" koji su načinili franjevci provincije Bosne Srebrene. U ovom radu prikazano je stanje u župama Đakovo, Gorjani, Vrbica i Vrpolje. Zlata Živaković Kerže bavi se u svom prilogu stanjem đakovačkog vlastelinstva u vrijeme biskupovanja J. J. Strossmayera. Ovaj put

težište je stavljeno na načine saniranja gospodarstva i provođenje zahvata koji su trebali omogućiti transformaciju kasnofeudalnog vlastelinstva u moderniji sustav veleposjedničkog poslovanja. Borislav Bijelić piše o teškoćama s kojima je suočen Muzej Đakovštine nakon preseljenja u neadekvatan prostor koji, po mišljenju za to kompetentnih ljudi, ne zadovoljava ni minimalne muzejske standarde. Takav odnos naspram Muzeja autor drži paradigmatičnim za stanje u kulturi uopće.

Branka Migotti opisala je i analizirala, s likovno-stilskog, ikonografsko-simboličnog i arheološko-povijesnog aspekta, ranokršćansku fresku pronađenu na Štrbincima tijekom 1991. godine. Na temelju stilsko-sadržajnih odrednica i arheološkog konteksta, autorica je fresku datirala u treću četvrtinu 4. stoljeća. Po svemu sudeći, riječ je o radu koji nije bio uvezen, već je nastao kao rezultat djelatnosti ljudi koji su tada živjeli na ovim prostorima.

Iz "Povijesnih priloga" preuzet je članak pokojne Zdenke Šimoničić Bobetko: "Agrarne promjene u Đakovštini 1918.-1941. godine". U članku se razmatraju političke prilike na selu i izlažu odrednice gospodarske strukture. Kao popratnu pojavu agrarne reforme autorica je pratila i unutrašnju kolonizaciju ističući njene specifičnosti spram ostalog državnog prostora.

Željko Lekšić opisao je plan sela Gorjan iz 1856. godine, najstariji plan mjesta nastao naposredno nakon radikalnih gospodarskih promjena uvjetovanih ukidanjem kmetstva. U tekstu su navedene i kućne zadruge s brojevima kuća.

Prilog Vladimira Geigera dio je njegove, do sada još neobjavljene doktorske disertacije, a govori o Nijemcima Đakova i Đakovštine nakon Drugoga svjetskog rata. Na osnovi izvorne arhivske građe, tiska i literature, obrađena su kulturna, politička, demografska i druga pitanja vezana uz povijest njemačke narodnosne skupine. Marija Augustinović piše o karakteristikama stanovništva Đakovštine primijenivši definirane i proučavane probleme stanovništva na republičkoj razini na prostoru Đakovštine. Rad obiluje sređenom statističkom građom u izvornom i prenesenom obliku.

Bosiljka Janjatić napisala je "Prilog za biografiju odvjetnika Franje Papratovića", rođenog Đakovčanina. Na osnovi pretežito arhivske građe analizirala se njegova uloga u studentskim demonstracijama iz 1895. godine i obrani Stjepana Radića na sudskom procesu u Osijeku 1912. godine.

Zadnji prilog u Zborniku je rad Mate Artukovića u kojem autor istražuje djelatnost narodnih zastupnika iz Đakova u Hrvatskom saboru 1861. godine. Đakovački zastupnici (grad, kotar, kaptol) aktivno su sudjelovali u saborskim raspravama i dali određen doprinos u rješavanju važnih društvenih i političkih problema tadašnje Hrvatske.